

**A 2018/2019-es tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló**

MAGYAR IRODALOM

Javítási-értékelési útmutató

1. Irodalmi szereplők

Töltse ki az alábbi táblázatot! (Minden helyesen kitöltött sor 1 pontot ér.)

szereplő neve	szerző	műcím	műfaj
Deli Vid	Zrínyi Miklós	Szigeti veszedelem	eposz
Isméné	Szophoklész	Antigoné	tragédia
Anika	Mikszáth Kálmán	Az a fekete folt	novella
Mercutio	Shakespeare	Rómeó és Júlia	tragédia
Kacsuka	Jókai Mór	Az arany ember	regény/ karrier-regény
Pangloss	Voltaire	Candide	regény/ tézisregény/ pikareszk regény kalandregény/ utazóregény
Dalos Eszti	Arany János	Tengeri - hántás	ballada
Petúr	Katona József	Bánk bán	tragédia
Andromaché	Homérosz	Iliász	eposz
Ledér	Vörösmarty Mihály	Csongor és Tünde	drámai költemény/ világdráma/ emberiségköltemény

Minden más helyes megoldás is elfogadható!

Az elérhető pontszám:	10
-----------------------	-----------

2. Műfordítás

A) Nevezze meg az alábbi művek szerzőjét és egyik fordítóját!

(Helyes válaszonként 0,5 – 0,5 pont)

Mű címe	Szerző	Fordító
Isteni színjáték	Dante	Babits Mihály/ Baranyi Ferenc / Nádasdy Ádám
Hamlet	Shakespeare	Arany János/ Eörsi István / Mészöly Dezső / Nádasdy Ádám
Óda egy görög vázához	John Keats	Tóth Árpád / Nádasdy Ádám / Varró Dániel
Anyegin	Puskin	Áprily Lajos / Mészöly Gedeon / Galgóczy Árpád

Minden más helyes megoldás is elfogadható!

Az elérhető pontszám:

4

B) Janus Pannonius egyik híres versének két különböző fordítását idézzük.

A műfordítások ismeretében válaszoljon az alábbi kérdésekre!

Weöres Sándor fordítása	Jankovits László fordítása
<p>Herkules ilyet a Hesperidák kertjébe' se látott, Hósi Ulysses sem Alkinoos szigetén. Még boldog szigetek bő rétjein is csoda lenne, Nemhogy a pannon-föld északi hús rögein. S íme virágzik a mandulafácska merészen a télben, Ám csodaszép rügyeit zuzmara fogja be majd! Mandulafám, kicsi Phyllis, nincs még fecske e tájon, Vagy hát oly nehezen vártad az ifju Tavaszt?</p> <p>(Janus Pannonius)</p>	<p>Hesperisek kertjében a Tíryns-béli se látta, Alkinoosnál az sem, ki vezér Ithakán ezt, ami boldog réteken is csodaszamba mehetne, nemhogy Pannoniánk ritka hideg talaján: hóban, fagyban e bátor mandula egyre virágzik: lám, a tavasz rügyeit bontja ki zordan a tél. Phyllis, Proknét kellett várnod – vagy valamennyi késlekedést gyűlölsz Démophoónod után?</p> <p>(Janus Pannonius)</p>

A vers címe: **Egy dunántúli mandulafáról**

(0,5 pont)

Milyen nyelven íródott az eredeti költemény? **latinul**

(0,5 pont)

Mi a különbség a két fordítás között? Mennyiben tér el a két fordítás jelentésárnyalata?

(4 pont)

Minden helyes válasz elfogadható, de maximális 4 pont csak három különböző érvvel/példával és legalább az egyik (Phüllisz – Prokné) mitológiai történet magyarázatával adható.

A két fordítás között alapvető különbség már a **szavak/ lexémák szintjén** is megmutatkozik. Jankovits László fordításában Týrns-béli, Prokné és Démophoón **mitológiai jelképek** is megjelennek, míg a Weöres-fordítás mellőzi ezeket. **Odüsszeusz** alakja Weöresnél latin néven Ulyssesként szerepel, Jankovits pedig a nevet rejtve hagyja, s az ithakai vezért metaforával helyettesíti. Bizonyos **szókapcsolatokat/ szintagmákat** is másképp fordítanak: ami Weöresnél *északi hús rög*, Jankovitsnál *ritka hideg talaj*.

A **legnagyobb különbség a két fordításban az utolsó két sorban** mutatkozik meg. Amíg Weöres Sándor a tavasz késlekedését hangsúlyozza (a tavasz előhírnökeként megjelenik a fecske motívuma is), addig Jankovitsnál nincs tavasz-várás, kizárólag mitológiai motívumokat használ: Prokné és Demophoón szerepeltetésével. **Így a versek konnotációs/ metaforikus jelentésárnyalata is változik.** Weöres Sándor szövege csak egy részét őrzi meg az eredeti vers mitológiai utalásainak: nála csupán a Phyllis-monda szomorú sorsú királylánya szerepel, aki bánatában, mivel jegyesét, Demophoónt reménytelenül, hiába várta, öngyilkos lett, s a kegyes istenek mandulafává változtatták. **A vers jankovitsi szövege azonban több mitológia szál is szövődik: itt két baljóslatú mítosz egybejátszásáról van szó. A tragikus következményeket a befejező sorokba foglalt Prokné–Phüllisz kettős legendakör is sejteti.** Proknét ugyanis, miután féltékenysége gyilkosságba hajszolta, Zeusz fecskévé változtatta. Phüllisz pedig (Démophoónt hiába várta vissza) szerelmi csalódása miatt öngyilkos lett, majd mandulafává változott. Így a Jankovits-féle fordítás a mandulafa sorsának metaforikus jelentését tágítja tovább: a szenvedélyes, várakozást nem ismerő lélek önpusztító, tragikus sorsának általános jelképévé.

Összességében:

Janus Pannonius epigrammaformába sűrített elégiája **disztichonban** íródott. A fordítóknak ügyelniük kell az **időmértékes verselés**, vagyis a **hexameterek** és a **pentameterek** szabályos váltakozására is. Bár mindkét fordító betartja az időmértéket,

- **Weöres Sándor költőibb, szabadabban fordít, gördülékenyebb a magyar nyelvű időmérték (disztichon) tolmácsolásában is, de csak egy részét őrzi meg az eredeti vers mitológiai utalásainak** (Kardos Tibor nyersfordítását használta);

- Jankovits pedig hívebb az eredeti latin szöveghez, viszont a mitológiai metaforák révén jobban érzékelteti a tragikus költősors beteljesedését (az eredeti Janus Pannonius-szövegből fordított).

Az elérhető pontszám:	5
-----------------------	---

C) Fejtse ki véleményét a műfordítás kérdéséről az alábbi idézetek alapján! Érvelését példákkal igazolja!

(Minden helyes válasz, érv, példa 1 – 1 pontot ér – összesen 4 pont)

„A fordítás mindig ferdítés is. (...) Minden fordítás csak egyezmény, kompromisszum Eszmény és Valóság között, megalkuvások sorozata, a föladat legügyesebb megoldása – ha úgy tetszik – , elmés csalás.”

(Kosztolányi Dezső)

A fordító „társa, testvére a Költőnek, korok, idők, országok fölött kezefognak s erükben ugyanegy vér lüktet, szívükben ugyanegy látomás dobol. Az élménynek ezen a hőfokán (...) az Alkotó átadja zárt világa kulcsát. Az ember szívósan, szívdobogva hatol egyre beljebb a látomásban megragadott világ titkaiba, magára ölti a költő ruháit, fölveszi szokásait, húsába, csontjaiba rágja magát”.

(Rónay György)

- **A jó műfordítás feltétele egyrészt az esztétikai értékek megbízhatósága, másrészt az eredeti szöveghez való hűség.** Ez az a fajta kompromisszum Eszmény és Valóság között, amiről Kosztolányi ír.

- **Egy műfordító kísérletezhet a hangokkal és a formákkal, ilyenkor az eredeti művet (újra)költő „stílusgyakorlatok” esetében még nagy szerepe van a költői szabadságnak és a fantáziának.** Ebben az esetben az esztétikai érték a mérvadó, és szinte egy új műalkotás jön létre, vagyis Kosztolányi szavaival „a fordítás mindig ferdítés”.

- **Ugyanakkor a fordítás a költői felelősségérzetből fakad, amely arra készíti a fordítóművészt, hogy a világirodalom remekeit a nemzeti kultúra részévé tegye.** A világirodalom és nemzeti irodalmak viszonyának a kérdésköréhez szervesen kapcsolódik a formahű fordítás elengedhetetlen követelménye, amely csak akkor valósulhat meg, ha a műfordító belelát a másik szerző titkaiba, azonosulni tud a másik művész érzéseivel, a másik kultúra szokásaival. Erre utal a Rónay György-idézet.

- **A műfordítás a művészi gazdagodás egyik feltétele, a műfordítók a kultúrák közvetítői.** A fordítás teremti meg a világirodalom és a nemzeti irodalom közötti párbeszédet. Méltán nevezte Babits a műfordítást a nemzetek lelki élete közötti közlekedőeszköznek.

- A műfordítás-irodalmunk mennyiségileg és minőségileg is igen impozáns, és szervesen beépül nemzeti irodalmunkba. **Minden fordítás új tartalmakat és formákat hangol hozzá a magyar irodalmi művekhez.**

- Például az angol irodalom magyarországi terjesztésében jelentős szerepe volt Arany Jánosnak, Vörösmartyknak (Shakespeare-drámák), később a nyugatos költők közül Kosztolányinak, Tóth Árpádnak és főleg Babitsnak (Shelley, Keats, Swinburne, Browning). Babits sokat tett többek között a modern amerikai irodalom tolmácsolásáért is (pl., Poe, Whitman).

- A pre-modern francia irodalom közvetítéséért is a Nyugat-nemzedék lírikusai tették a legtöbbet (Babits, Tóth Árpád, Szabó Lőrinc pl. Baudelaire: *A romlás virágai*).

Az elérhető pontszám:	4
-----------------------	----------

3. Irodalmi párok

Milyen kapcsolat fűzi össze a felsorolt személyeket?

(Helyes válaszonként 1 - 1 pont)

a) Anakreón – Csokonai Vitéz Mihály

Csokonai egyik példaképe: Anakreón. A görög költő nyomán írta *Anakreóni dalok* című versciklusát, melyben elődjéhez hasonlóan alkalmazza a 7 szótagos jambusi (pl. *A boldogság*) sorokat és a ionicus–a–minore (pl. *Tartózkodó kérelem*) verslábát is.

b) Zrínyi Miklós – Kölcsey Ferenc

Kölcsey egyik legnagyobb példaképe Zrínyi Miklós volt. Nem csupán a *Zrínyi dala* és *Zrínyi második éneke* című verseiben idézi fel elődje alakját, hanem értekezéseiben is példaképp említi, többek között a *Nemzeti hagyományokban*: „Balassa és Zrínyi ketten állanak poézisünk régibb körében, kik való érzés szikráival dicsekedhetnek”.

c) Bergson – Babits Mihály

Babits fogarasi éveiben mélyedt el először a francia egzisztencialista filozófus, Bergson írásaiban. A bergsoni idő- és emlékezetfilozófia beszüremkedik többek között az *Esti kérdés* soraiba is. Babits 1910-ben esszét jelentet meg a Nyugatban *Bergson filozófiája* címmel.

d) Madách Imre – Arany János

Madách elküldte Arany Jánosnak *Az ember tragédiáját*. Arany először csak gyenge „Faust-utánzatnak” tartotta, majd átstilizálta a drámai költemény szövegét.

e) Vergilius – Dante

Dante szerepelteti Vergiliust az *Isteni színjátékban*. Vergilius mint az erkölcsi tisztaság jelképe, Beatrice követeként kivezeti őt a Pokolból a Purgatórium felé.

Az elérhető pontszám:

5

4. Szerzők párbeszéde

Ki írta kiről vagy kihez az alábbi részleteket? Nevezze meg a mű szerzőjét és címét VAGY a versben megszólított alkotó nevét! (Helyes válaszelemenként 0, 5 – 0, 5 pont.)

A)

„Hírhedett zenésze a világnak,
Bárhová juss, mindig hű rokon!
Van-e hangod e beteg hazának
A velőket rázó húrokon?
Van-e hangod, szív háborgatója,
Van-e hangod, bánat altatója?”

szerző: **Vörösmarty Mihály**

megszólított alkotó / mű címe: **Liszt Ferenc / Liszt Ferenchez**

B)

„Ki és mi vagy? hogy így tűzokádó gyanánt
Tenger mélységéből egyszerre bukkansz ki.
Más csak levelenként kapja a borostyánt,
S neked rögtön egész koszorút kell adni.”

szerző: **Petőfi Sándor**

megszólított alkotó / mű címe: **Arany János / Arany Jánoshoz**

C)

„Hol a szem, szemével farkasszemet nézni?
Ki meri meglátni, ki meri idézni
az igazi arcát?
Ünnepe vak ünnep, s e máj napoknak
Szűk folyosóin a szavak úgy lobognak,
mint az olcsó gyertyák.”

szerző: **Babits Mihály**

megszólított alkotó / mű címe: **Petőfi Sándor / Petőfi koszorúi**

D)

„Barátom! a bölcs boldog mindenütt,
Az Hortobágyon, az Pesten, Budán,
Mert ő magával hordja kincseit;
De boldogabb ott mégis, hol körülte
A nyájas élet hinti kellemeit,
És szíve, lelke tárgyát lelheti,
Mint hol magába zárva él magának,
S csak álma tündérképét kergeti,
Mint egy vadonban bujdosó fakír.”

szerző: **Berzsenyi Dániel**

megszólított alkotó / mű címe: **Vitkovics Mihály / Vitkovics Mihályhoz**

E.,

„(...)Ülj le közénk és mesélj.
Mondd el, mit szoktál, bár mi nem feledjük,
mesélj arról, hogy itt vagy velünk együtt
s együtt vagyunk veled mindannyian,
kinek emberhez méltó gondja van.
Te jól tudod, a költő sose lódit:
az igazat mondd, ne csak a valódit,
a fényt, amelytől világlík agyunk,
hisz egymás nélkül sötétben vagyunk.”

szerző: **József Attila**

megszólított alkotó / mű címe: **Thomas Mann / Thomas Mann üdvözlése**

Az elérhető pontszám:	5
-----------------------	----------

5. Összehasonlítás

Az alábbi két versszöveg ismeretében válaszoljon a kérdésekre!

Juhász Gyula: Berzsenyi	Tóth Árpád: Berzsenyi
A tikkatag magyar nyár napja barnul Bús homlokán és bágyatag szemén, Konok szívében csöndes zivatar dúl, Elverve dús vetése: a remény!	Zord énekes, borongva ünnepellek, Alélt idők felém rémlő kolossza, Az ős magyar síkságon antik Ossa, Setét orom, kin szittyá bú a felleg!
Pipája füstöl és haragja lángol, Eszébe jut bírása: Kölcsey S felködlenek a római világbul Komor lemondás zordon hősei.	Vulkánszived nehéz lávája ellep S villámaid tüzétől csillagozva Erőt tanul a halk utód kobozza S hallom zihálni sziklatömbü melled!
S boldog Horácra gondol, aki bölcsen Borral, leánnyal meglegedett S kevély nyakán dagadnak kék erek.	És reszketőn idézem régi, fáradt Estéid kedvét, míg csöndben borozván Késztéd lelked szebb korba szállni el
Ki itt a költő és magyar, ha ő nem? S míg döngő lépte mély homokba ful, A szilvafán egy vén harkály gyalul.	S szolgálid félve és juházva vártak: A bús magyar szók, sok kevély oroszlán Magányod vén barlangján, Dániel!

Hogyan kapcsolódnak a Berzsenyi-életműhöz a Juhász Gyula-versben is említett személyek?

(Helyes válaszonként 1 – 1 pont)

Horác: Berzsenyi egyik legnagyobb példaképe Horatius volt: *Horác* címmel ódát is írt antik költőelődjéhez. Horatius *A rómaiakhoz* írott ódái nyomán keletkeztek Berzsenyi *A magyarokhoz I., II.* költeményei is.

Kölcsey: 1817-ben Berzsenyi verseit elmarasztaló kritikát jelentet meg. Berzsenyi elhallgat, majd csak 1825-ben válaszol *Észrevételek Kölcsey recenziójára* című írásával.

Soroljon fel legalább négy hasonlóságot és négy különbséget a két költemény között!

(Minden más helyes megoldás elfogadható, de a hasonlóságokra és a különbségekre is összesen négy helyes válaszelem felsorolásával maximum 2 – 2 pont adható).

(Helyes válaszelemenként 0,5 – 0,5 pont)

Hasonlóságok	Különbségek
<p>A Nyugat első nemzedékének modern költői megszólítják a klasszicista Berzsenyi Dánielt. Azonos a két vers címe is.</p> <p>A hagyományőrző/ vagy klasszikus modernség áramára jellemző az antikvitás és a klasszicizmus tisztelete.</p>	<p>Juhász Gyula konkrétan utal a Berzsenyi sértő Kölcsey-recenzióra, Tóth Árpád csak rejtve utal rá („<i>vulkánszív nehéz látája</i>”).</p> <p>Juhász Gyula konkrétan utal a Horatius-eszme (<i>carpe diem</i> „<i>borral leánnyal megeledett</i>”) Berzsenyi költészetében való továbbélésére. A Tóth Árpád-vers ezt is csak sejteti.</p>
<p>A versek hangulata is hasonló: ezt a bús, bágyatag, borongós, vén szavak is érzékeltetik.</p>	<p>A két versben különböznek a költői képek. (pl. egyedi szóképek a „vulkánszív” – hapax legamenon Tóth Árpádnál, míg a Juhász Gyula versben több a metonímia: pl., „bús homlok”, „bágyatag szem”).</p>
<p>Mindkét vers szabályos petrarcai szonett: 14 soros (4+4; 3+3 soros versszakokkal)</p>	<p>Eltérő a két szonett rímképlete is: pl. az első két versszak Juhász Gyulánál: abab-cdcd, Tóth Árpádnál pedig: abba – cddc.</p>
<p>Mindkét vers utal Berzsenyi magányára / elszigeteltségére / magyarságára/ az antik kultúra értékeit tisztelő költőelőd magatartására.</p>	<p>Tóth Árpád Berzsenyi keresztnevét összekapcsolja a bibliai Dániel próféta történetével, akit az oroszlánok vermébe vetettek, de megmenekül. A magányosan oroszlánbarlangban imádkozó, vergődő Dánielhez hasonlítja Berzsenyit. A Juhász Gyula-versben nincsen bibliai párhuzam.</p>

Az elérhető pontszám:

6

6. Verstan

Az alábbi idézet alapján határozza meg a *verselés típusát* (1 pont), állapítsa meg a *sorfajtákat* (1 pont), és nevezze meg a *strófát / versformát* (1 pont)!

(Csak teljes megoldásért adható pont.)

<p>Óh, magas egeknek, nagy mély tengereknek igazgató Istene, Szárazföldnek víztől, sötétnek világtól elválasztó mestere, Uram, ím, kiáltok, én könyörgést nyújtok, nézz áldozó tüzemre!</p> <p style="text-align: right;">(Balassi Bálint)</p>		
A verselés	A sorfajták	A strófa / versszak
ütemhangsúlyos	háromütemű 19-es, ritmusképlete:6 6 7, (aab; ccb; ddb)	Balassi-strófa

<p>Itt fogsz, szerettem Lantom! ezen szelíd Nyárfának ágán függeni; a Vidék Csendes körülöttünk, az Égnek Színe kies, valamerre terjed.</p> <p style="text-align: right;">(Virág Benedek)</p>		
A verselés	A sorfajták	A strófa / versszak
időmértékes	1.sor: (11 szótagos) nagy alkaioszi sor 2.sor: (11 szótagos) nagy alkaioszi sor 3. sor: (9 szótagos) jambusi kilences 4. sor: (10 szótagos) kis alkaioszi sor	alkaioszi strófa

<p>Drága nagy úrfi! miként örvendjek néked eléggé? Illendő koszorút nem tudok adni reád.</p> <p style="text-align: right;">(Baróti Szabó Dávid)</p>		
A verselés	A sorfajták	Versforma
időmértékes	hexameter pentameter	disztichon

Így lépdelget eléd most ez a versem is, halkan toppan a szó, majd röpül és zuhan, épp úgy mint a halál. És suhogó, teli csönd hallgat utána. (Radnóti Miklós)		
A verselés	A sorfajták *	Versforma **
időmértékes	1., 2., 3. sor: szapphói sorok 4. sor: adoniszi sor	szapphói strófa

* „1., 2., 3. sor: szapphói sorok” megnevezésének elmaradása esetén is megadható az 1 pont, ha szerepel a „4. sor: adoniszi sor”.

** Ennél a feladatnál a versenyző a választól függetlenül kapja meg az 1 pontot.

Az elérhető pontszám:	12
-----------------------	-----------

7. Triászok

Nevezze meg a triász harmadik tagját!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

TRIÁSZ	A TRIÁSZ TAGJAI		
tragikus triász	Aiszkhülosz	Szophoklész	Euripidész
romantikus triász	Bajza József	Vörösmarty Mihály	Toldy Ferenc
Kazinczy pesti triásza	Szemere Pál	Horvát István	Vitkovics Mihály
népi triász	Arany János	Petőfi Sándor	Tompa Mihály
a premoderne	Baudelaire	Rimbaud	Verlaine

Az elérhető pontszám:	5
-----------------------	----------

8. Irodalmi kislexikon

Határozza meg az alábbi irodalmi fogalmak jelentését!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

epeizodion

Az antik drámában a szereplők egymás közti párbeszéde. Két teljes kordal között foglal helyet. A sztaszimonok és az epeizodionok folyamatosan váltják egymást. (Például az *Antigonéban* Antigoné – Kreón vagy Kreón – Haimón dialógusa).

figura etymologica

Ugyanazon szótó ismétlésén alapuló költői alakzat. Például: a *Halotti beszédben* a „halálnak halálával halsz” szótóismétlés.

enumeráció

**Az eposzi kellékek egyike: seregszemle. Az egymással szemben álló csapatok bemutatása.
Például: a *Szigeti veszedelemben* a magyar vitézek bemutatása, felsorolása.**

fiktív levél

**Kitalált személyhez írott, nem elküldésre szánt levélformát alkalmazó irodalmi műfaj.
Például: Mikes Kelemen *Törökországi levelek*.**

ekloga

Jelentése: szemelvény, válogatás. Görög eredetű párbeszéd, hexameterben íródott lírai műfaj, amely bukolikus, idilli világot mutat be. Theokritosz görög eklogái nyomán Vergilius is írt eklogákat. A műfaj modern megújítója Radnóti Miklós.

Az elérhető pontszám:	5
-----------------------	----------

**9. Párosítsa össze a folyóiratokat a szerkesztőikkel, munkatársaikkal! Minden folyóirathoz írjon két munkatársat! A felsorolt nevek között van két kakukktőzés is.
(Minden helyes válasz 0,5 pontot ér)**

Erdélyi Helikon:

- 1. Kós Károly**
- 2. Áprily Lajos**

Új Idők:

- 1. Herczeg Ferenc**
- 2. Jókai Mór**

Magyar Csillag:

- 1. Illyés Gyula**
- 2. Weöres Sándor**

Az elérhető pontszám:	3
-----------------------	----------

10. Szerelmi költészet

Az idézetek alapján nevezze meg a mű címét, a költeményt ihlető múzsa nevét, a szövegben aláhúzott költői képet vagy alakzatot, és a költeményre jellemző stílust!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

idézet	a mű címe	a múzsa neve	költői kép/ alakzat	stílus/ korstílus
Feltámad a napom fénye, <u>Szemüldek fekete széne,</u> Két szemem világos fénye, Élj, élj életem reménye! (Balassi Bálint)	Hogy Júliára talála így köszöne neki	Loson- czy Anna	metonímia	rene- szánsz
A hatalmas szerelemnek Megemésztő tüze bánt. Te lehetsz írja sebemnek, <u>Gyönyörű kis 'tulipánt!'</u> (Csokonai Vitéz Mihály)	Tartóz- kodó kérelem	Vajda Julianna	metafora	népies/ rokokó/ klasszi- cista
<u>Még nyílnak</u> a völgyben a kerti virágok, <u>Még zöldel</u> a nyárfa az ablak előtt, De látod amottan a téli világot? Már hó takarja el a bérci tetőt. Még ifju szivemben a lángsugarú nyár S még benne virít az egész kikelet, De íme sötét hajam őszbe vegyül már, A tél dere már megüté fejemet. (Petőfi Sándor)	Szeptem- ber végén	Szend- rey Júlia	anafora	roman- tikus
Előttünk már hamvassá vált az út És árnyak teste zuhant át a parkon, De még finom, halk sugárkoszorút Font hajad sötét lombjába az alkony: Halvány, szelíd és komoly ragyogást, Mely már alig volt fények földi mása, S félig <u>illattá s csenddé szűrte át</u> A dolgok esti lélekvándorlása. (Tóth Árpád)	Esti sugár- koszorú	Licht- mann Anna	szinesztézia	impresz- zionista

Az elérhető pontszám:

16

11. Pályakép

Gyulai Pál irodalomtörténész 1866-ban megjelent *Vörösmarty Mihály életrajza* című munkájából idézünk néhány részletet. Pótolja a hiányzó adatokat!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

„Vörösmarty Mihály született 1800. dec. 1-én délután négy órakor, **Pusztanyéken/ Nyéken/ Kápolnásnyéken**, Fejér megyében. (...)

Midőn 1823-ban Vörösmarty **Zalán futásába** kezdett, Etelka a fejlődő ifjúság bájaiban virult, s az ifjú költő ébredő szenvedélye hevével szerette. Hazafi és szerelmi lelkesülés melege alatt született a magyar új eposz, s azzal költője, úgy látszik, nemcsak hazája, hanem szerelme oltárán is áldozni kívánt, 1823 őszén már kész volt belőle néhány ének, s Vörösmarty fél művel, de egész lelkesüléssel sietett Pestre. (...) Vörösmarty, éppen, mint nagy elődje Zrínyi, nemzetéhez kívánt szólani, s költői sugalmát az eszmék és események küzdelméből merítette. Zrínyi ugyanazt mondja a **Szigeti veszedelemben**, mint egyik politikai értekezésében, **Az török áfium ellen való orvosság** címűben. Vörösmarty nem mást fejez ki, mint azt a nemzeti hangulatot, melyet a politikai események felköltöztek, s melyet megerősödött tisztább lelkesüléssé kíván emelni. Zrínyi a pártokra szakadt, szétdarabolt, részben török járom alatt nyögő, s aljasodásnak indult hazát siratta. (...)

A **Csongor és Tünde** 1831-ben jelent meg. Hidegen fogadta a közönség, s az íróknak sem igen tetszett. Valóban e műnek oly hibái vannak, melyeket csekély tehetségű költő is elkerülhetett volna, de szépségei olyanok, melyeket a legnagyobb költő is irigyelhetne. A mű Gersei Albertnak **Historia egy Argirus nevű királyfiról/ Argirus királyfiról** című népmeséjén alapszik, mely a magyar népnek századok óta kedvenc olvasmánya. Vörösmartynak még mint gyermeknek megtetszhetett e népmese, mert már huszonegy éves korában feldolgozásán gondolkozott. (...)

Házassága után nem írt nagyobb munkát, kivéve, hogy **Czillei és a Hunyadiak** című régebben kezdett drámáját bevégezte, mely egy trilógiának lett volna első része. Csak kisebb, leginkább lírai műveken dolgozott, melyek költői tehetségének még teljes erejét mutatták. 1843 végén az **Athenaeum** megszűnővén, a lapszerkesztéstől teljesen visszavonult. (...)

A vén cigányt az orosz-török háború kiütésekor írta, mely európaivá gyulladott, s melyről azt hitte, hogy befolyással lesz Magyarország sorsára. Költői szelleme, amelyet honszeretet táplált, s hazafibánat emésztett, még egyszer erőteljesen nyilatkozik. Nemzetéhez többé nem szólhatva, önmagát szólítja meg. Lelkén a **Szózat** visszhangzik, melynek balsejtelme szilaj fájdalommal vált, de amelynek reményét, hitét még őrzi megtört szívében is. „Lesz még egyszer ünnep a világon” – kiált föl –, remél az európai szabadság ünnepén, s hiszi Magyarország sorsának jobbra fordulását.”

Az elérhető pontszám:	9
-----------------------	---

12. Irodalom – társművészetek

Válaszoljon az alábbi kérdésekre!

(Minden helyes válasz 1 pontot ér)

Ki volt az Arany-balladák 19. századi leghíresebb illusztrátora?

Zichy Mihály

Ki rendezte Kosztolányi *Édes Anna* című filmjét?

Fábri Zoltán / Esztergályos Károly

Ki komponált kórusművet Weöres Sándor *Öregek* című verséből?

Kodály Zoltán

Ki volt az a 17. századi szobrász, aki márványba öntötte *Szent Teréz extázisát*?

Giovanni Lorenzo Bernini

Ki írt operát Shakespeare *Othello* című drámájából?

Giuseppe Verdi

Minden más helyes megoldás is elfogadható!

Az elérhető pontszám:	5
-----------------------	----------

13. E feladat a pályázó által választott, a **második** fordulóban kifejtendő témakörre utal.

A választott téma:

Indokolja meg a témaválasztását! Kerülje az általánosságokat (pl.: „... mert szeretem” stb.)! A **három konkrét, igényesen megfogalmazott válasz 2 – 2 pont.**

- a)
- b)
- c)

Az elérhető pontszám:	6
-----------------------	----------